

เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแวกดำศรีสะเกษและการนำไปใช้ประโยชน์

Seed Production Technology of Kaeg Dum Sisaket Papaya and Their Applications

จิรภา พุทธิวงศ^{1/} สมพงษ์ สุขเขตต์^{1/}
เอนก บางข่ำ^{1/} โกมินทร์ วิโรจน์วัฒนกุล^{2/}

บทคัดย่อ

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนามะละกอพันธุ์แวกดำศรีสะเกษ โดยวิธี pure line selection จนได้พันธุ์มะละกอที่มีลักษณะดีเด่น คือ ลำต้นเตี้ย ให้ผลดก ติดผลเร็ว ผลผลิตเฉลี่ย 52.2 กิโลกรัม/ต้น/ปี นอกจากนี้ยังมีความบริสุทธิ์ของสายพันธุ์สูงกว่าพันธุ์แวกดำพื้นเมืองทั่วไป กรมวิชาการเกษตรพิจารณาให้เป็นพันธุ์แนะนำ เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2537 และให้การรับรองโดยกรมวิชาการเกษตรเป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนเลขที่ 22/2540 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2540 ปัจจุบันศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี ได้นำผลงานวิจัยด้านพันธุ์ที่ได้นี้ มาดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์หลักมะละกอแวกดำศรีสะเกษ และได้กระจายเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในสังกัด สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตต่างๆ และการจำหน่าย จ่าย แจก ให้กับเกษตรกร เอกชน หรือหน่วยงานราชการอื่นๆ มีผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์งานผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแวกดำศรีสะเกษ ในแต่ละปี ตั้งแต่ ปี 2547 ถึง ปี 2550 มีแผนการผลิตรวมทั้งหมด 170 กิโลกรัม จำหน่ายเป็นจำนวน 144 กิโลกรัม จ่ายแจกเป็นจำนวน 5 กิโลกรัม โดยมีเกษตรกรและหน่วยงานอื่นๆ รับบริการจำนวน 262 คน ได้มีการเผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับพันธุ์มะละกอแวกดำศรีสะเกษ หลายรูปแบบ เช่น การเสนอผลงานวิจัย การออกข่าวเผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดแสดงนิทรรศการ การเผยแพร่ทางวิทยุ การเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การแจกเอกสารแผ่นพับและอื่นๆ โดยนักวิชาการเกษตรที่อยู่ในสังกัดศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ หรือหน่วยงานอื่นในกรมวิชาการเกษตร และผู้สื่อข่าวด้านการเกษตรของหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่างๆ นอกจากนี้ กรมวิชาการเกษตร ได้ปฏิบัติงานร่วมกับประชาชนในโครงการนำร่องมะละกอแวกดำศรีสะเกษแบบมีส่วนร่วมกับประชาชน ในปี พ.ศ.2550 มีเกษตรกรใกล้เคียงพื้นที่ดำเนินการ ให้ความสนใจในการดำเนินงานโครงการฯ จึงได้มีการขยายผล ในปี พ.ศ.2551 โดยมีเป้าหมายที่จะตรวจวิเคราะห์มะละกอในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้มีการขยายผลโครงการไปยังจังหวัดนครราชสีมา ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 ที่จังหวัดชัยภูมิ

^{1/} ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี

^{2/} กองแผนงานและวิชาการ

คำนำ

มะละกอ เป็นพืชที่สามารถบริโภคได้ทั้งผลดิบและผลสุก โดยเฉพาะผลดิบเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเพื่อทำส้มตำ ส่วนผลสุกใช้บริโภคสด นอกจากนี้ มะละกอยังมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมแปรรูปหลายชนิด เช่น บรรจุกระป๋องทำฟรุ๊ตสลัด และแช่แข็งมอบแห้ง ในปี 2545 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมะละกอประมาณ 103,583 ไร่ ผลผลิตรวม 244,402.85 ตัน พบว่า พื้นที่การปลูกมะละกอลดลงทุกปี เนื่องจากการผลิตมะละกอประสบปัญหาการเข้าทำลายของโรคจุดวงแหวน ซึ่งเป็นปัญหามานาน และปัจจุบันยังพบปัญหาผลผลิตและคุณภาพต่ำ เนื่องจากมะละกอมีความแปรปรวนภายในสายพันธุ์สูง จากปัญหาดังกล่าว กรมวิชาการเกษตรจึงได้นำเทคโนโลยีการปฏิบัติดูแลรักษามะละกอแขกดำ และเทคโนโลยีด้านพันธุ์มาใช้แก้ปัญหา เพื่อกระจายพันธุ์ดี ทั้งมะละกอแขกดำศรีสะเกษ (เนื้อสีแดง) และแขกดำท่าพระ (เนื้อสีเหลือง) ซึ่งปลูกเป็นการค้าอย่างแพร่หลายแล้วในหลายพื้นที่ของประเทศ

ประวัติมะละกอแขกดำศรีสะเกษ

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ได้รวบรวมพันธุ์มะละกอแขกดำจากจังหวัดราชบุรี และนครราชสีมา โดยนำมาเมล็ดมาปลูกในระหว่างปี 2527-2533 เพื่อศึกษาและคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีผลผลิตสูงและคุณภาพผลดี โดยวิธี pure line selection และได้กำหนดมาตรฐานการคัดเลือกพันธุ์ ไว้ดังนี้

1. รูปร่างผลกลมยาว ไม่บิดเบี้ยว
2. ผลดิบสีเขียวเข้ม ผิวเรียบ ไม่มีร่องรอยการเข้าทำลายของโรคแมลง
3. ช่องว่างภายในผลแคบน้อยกว่า 20% โดยปริมาตร
4. ความหนาเนื้อ มากกว่า 2 ซม.
5. เมื่อสุกเนื้อในสีแดงอมส้ม รสหวาน ปริมาณ soluble solid มากกว่า 12%

แนะนำพันธุ์

กรมวิชาการเกษตรพิจารณาให้เป็นพันธุ์แนะนำ เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2537 และได้ให้การรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนเลขที่ 22/2540 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2540

ลักษณะดีเด่น

ลำต้นเตี้ย ติดผลเร็ว ผลผลิตสูง ผลผลิตเฉลี่ย 52.2 กก./ต้น/ปี (ปีที่ 1) สูงกว่าค่าเฉลี่ยผลผลิตมะละกอแขกดำทั่วไป แปลงศึกษาและรวบรวมพันธุ์ (6.2 กก./ต้น/ปี) มะละกอแขกดำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (8.9 กก./ต้น/ปี) และค่าเฉลี่ยทั้งประเทศ (12.1 กก./ต้น/ปี) (ข้อมูลกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2531-2533) นอกจากนี้ยังมีความบริสุทธิ์ของสายพันธุ์สูงกว่าพันธุ์แขกดำพื้นเมืองทั่วไป

ลักษณะประจำพันธุ์

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

1. ลำต้นเดี่ยว
2. ใบมีสีเขียวเข้ม (5 GY-3/4) มีเส้นใบ 11 แฉก (Straight)
3. ผลมีลักษณะกลมยาว ส่วน โคนของผลเล็กกว่าปลายผลเล็กน้อย (lengthened-cylindrical) ส่วนหัวผลกว้างเฉลี่ย 7.9 ซม. ส่วนท้ายผลกว้างเฉลี่ย 8.8 ซม. และผลยาวเฉลี่ย 29.2 ซม.

ลักษณะทางการเกษตร

1. เริ่มออกดอกเมื่อ 130 วันหลังปลูก โดยมีความสูงเมื่อดอกแรกบาน 139 ซม. ความสูงเฉลี่ยเมื่อเริ่มติดผลแรก 150 ซม. เก็บเกี่ยวผลดิบเมื่ออายุประมาณ 3-4 เดือน หลังดอกบาน และผลสุกเมื่อ 5-6 เดือน หลังดอกบาน
2. ผลผลิตเฉลี่ย 52.20 กก./ต้น/ปี (ปีที่ 1) น้ำหนักผลเฉลี่ย 1.28 กก. ช่องว่างภายในผลแคบ คือ 14.80% โดยปริมาตร
3. ผลดิบมีสีผิวเขียวเข้ม (7.5 GY-4/4) ผลสุกมีผิวสีส้ม (5 YR-6/10) ยาวเฉลี่ย 29.20 ซม. ผลสุกมีเนื้อสีแดงเข้ม (10 R-6/10) เนื้อแน่นละเอียดหนา 2.60 ซม. รสชาติหวาน มีปริมาณ soluble solid 13.50%
4. ในระยะกล้า มะละกอแฉกดำศรีสะเกษ ทนทานต่อโรคใบจุดวงแหวนได้ดีปานกลาง (หลังปลูกเชื้อแล้วมีต้นที่ไม่เป็นโรค 46%) เมื่อนำต้นกล้าที่ไม่เป็นโรคไปปลูกในแปลงมะละกอเหล่านี้จะเริ่มแสดงอาการของโรครุนแรงขึ้นเมื่อมะละกอให้ผลผลิตแล้ว 2-3 เดือน โดยเฉพาะช่วงเข้าฤดูหนาวติดต่อกับฤดูแล้ง

พื้นที่แนะนำให้ปลูก

เหมาะสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือในบริเวณที่ไม่แล้งจัดเกินไป ควรหลีกเลี่ยงการปลูกในพื้นที่ที่เคยมีการระบาดของโรคจุดวงแหวนมะละกอ โดยหลีกเลี่ยงการปลูกมะละกอซ้ำที่เดิม

ข้อจำกัด

ถ้าสภาพดินเป็นทรายจัด ขาดความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตมะละกอจะต่ำ สภาพแล้งจัดหรือน้ำมากเกินไปในฤดูฝนมะละกอจะไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ไม่ทนทานต่อโรคใบด่างและโรคใบจุดวงแหวนมะละกอ

เทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแฉกดำศรีสะเกษ

วิธีการปลูก

1. การเลือกพื้นที่ปลูกให้ห่างจากแปลงมะละกอพันธุ์อื่นอย่างน้อย 800 ม. เพื่อป้องกันพันธุ์ปนจากการผสมข้าม
2. การเตรียมดิน ไถและพรวนดินเพื่อกำจัดวัชพืช ถ้าดินมีค่า pH ต่ำกว่า 6.0 ให้หว่านปูนขาวหรือปูนโดโลไมท์ ในอัตรา 200-300 กก./ไร่ คลุกดินโดยการไถพรวน แล้วทิ้งไว้ 10-15 วัน หลังจากนั้นไถทรงสูง 20-30 ซม. กว้าง 1.5 ม. (ระยะระหว่างกลางสันร่อง 2.5-3.0 ม.) เพื่อป้องกันน้ำขังบริเวณหลุมปลูก

3. การเตรียมหลุมปลูก ขุดหลุมกลางร่องปลูกขนาด 50 x 50 x 50 ซม. ระยะระหว่างหลุม 2.0-2.5 ม. ใส่แกลบดิบและแกลบเผาอย่างละ 0.5 ปิบ ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 5 กก. หินฟอสเฟตบด 1 กก. และปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 150 ก. ผสมดินในหลุมปลูกกับวัสดุปรับปรุงดิน รดน้ำให้ชื้นและยุบตัวดี หว่านเชื้อไตรโคเดอร์มา 50-100 ก./หลุม เพื่อลดการสูญเสียจากโรครากเน่า โคนเน่า คลุมบริเวณหลุมด้วยฟางข้าว ทิ้งไว้ 7-10 วัน จึงปลูกได้
4. การเพาะกล้าและย้ายกล้าปลูก คลุกเมล็ดพันธุ์มะละกอด้วยสารกำจัดเชื้อราโรดิมิล เพาะเมล็ดคในถุงพลาสติกขนาด 4 x 6 นิ้ว 3 ต้น/ถุง เมื่อดันกล้าอายุ 45 วัน จึงย้ายลงปลูกในหลุมที่เตรียมไว้ ปลูกต้นกล้าที่เตรียมไว้หลุมละ 3 ต้น ไม่ควรปลูกถี่จะทำให้รากเน่า
5. การคัดเพศ เมื่อมะละกอลงแสดงเพศแล้วจึงถอนแยกให้เหลือต้นกะเทยผลยาวไว้หลุมละ 1 ต้น

การปฏิบัติดูแลรักษา

1. การใส่ปุ๋ย

ก่อนติดผล ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 กก./หลุม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 อัตรา 1.2 กก./ต้น/ปี โดยแบ่งเดือนละครึ่งๆ ละ 50-150 ก./หลุม แล้วแต่อายุพืช หลังติดผล ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 2-3 กก./หลุม และใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21 อัตรา 150 กก./หลุม เดือนละครึ่ง หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตทั้งต้นใช้ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 150-200 กก./ต้น/เดือน นอกจากนี้อาจให้ปุ๋ยทางใบที่มีธาตุอาหารรอง ฟันทุกสัปดาห์

วิธีใส่ปุ๋ย หว่านรอบโคนต้นภายในทรงพุ่มและพรวนดินเบาๆ อย่าให้กระทบกระเทือนราก

2. การให้น้ำและการระบายน้ำ ในฤดูแล้งต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอตลอดอย่าให้ดินแห้งในช่วงฤดูฝน ถ้าฝนทิ้งช่วงต้องให้น้ำ แต่ถ้าฝนตกหนักจะต้องดูแลการระบายน้ำไม่ให้มีน้ำขังบริเวณโคนต้น โดยเสริมร่องปลูกให้สูงอยู่เสมอ

3. การกำจัดวัชพืช ไม่ควรใช้จอบถางบริเวณโคนต้น เพราะรากจะถูกตัดขาดโรคเข้าทำลายได้ แต่ต้องกำจัดวัชพืชบริเวณใต้ทรงพุ่มไม่ให้มีวัชพืชขึ้น นอกทรงพุ่มต้องใช้เครื่องตัดหญ้าหรือมีดตัดให้สั้น การคลุมโคนต้น ใช้ฟางข้าวคลุมโคนต้นและหมั่นเติมฟางอยู่เสมอจะช่วยลดวัชพืชและรักษาความชื้นในดิน

4. การป้องกันกำจัดโรคแมลง ในช่วง 1-2 เดือนแรกหลังปลูกมักพบโรครากเน่าและโคนเน่า จึงควรราดโคนต้นด้วยสารเคมีโรดิมิลหรือเทอร์ราคลอซูเปอร์เอ็กซ์ ในช่วงฝนตกชุกก็เช่นเดียวกันจะมีโรครากเน่า โคนเน่าระบาดมากแม้มะละกอลงดอกหรือติดผลแล้ว จึงต้องราดโคนด้วยสารเคมี ทุกๆ 15 วัน การหว่านเชื้อไตรโคเดอร์มาก่อนปลูกและหว่านซ้ำทุกๆ 4 เดือน จะช่วยลดการใช้สารเคมีลงกว่าครึ่ง การพ่นสารเคมีทางใบเพื่อป้องกันกำจัดแมลงหรือเชื้อรา ต้องระมัดระวังเนื่องจากใบมะละกออาจไหม้ได้ จึงควรใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น

5. การเก็บเกี่ยว มะละกอเริ่มเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ 8-10 เดือน จะเก็บเกี่ยวเมื่อผลมีสีผิวเปลี่ยนจากเขียวเป็นเขียวอ่อน หรือเมื่อปรากฏเต็มสีเหลืองบริเวณปลายผล

การช่วยผสมเกสรเพื่อเพิ่มปริมาณและความสมบูรณ์ของเมล็ด

การผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอที่ดีและมีคุณภาพ เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์จำนวนมากและตรงตามพันธุ์เป็นสิ่งจำเป็น โดยปกติการผสมปลอ่ยตามธรรมชาติอาจไม่มีเมล็ดหรือมีเมล็ดน้อย การช่วยผสมเกสรดอกมะละกอ จะช่วยเพิ่มผลผลิต จำนวนเมล็ดในผลเพิ่มขึ้น และเมล็ดมะละกอมีความสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งวิธีการช่วยผสมเกสรมะละกอเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ จะต้องเป็นเมล็ดที่ได้จากต้นสมบูรณ์เพศเท่านั้น เนื่องจากมะละกอเป็นพืชที่มี 3 เพศ คือ ต้นตัวผู้ ต้นตัวเมีย ในการช่วยผสมเกสรจะใช้ดอก reduced elongata ซึ่งเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ทำหน้าที่เป็นดอกตัวผู้ ผสมกับดอกชนิด elongata ซึ่งเป็นดอกสมบูรณ์เพศที่ให้ผลยาวจะได้อัตราส่วนเพศของลูกเป็นต้นตัวเมีย 1 ต้น และสมบูรณ์เพศ 2 ต้น

ดอกที่พร้อมจะผสมเกสร

1. ดอก reduced elongata คือ ดอกสมบูรณ์เพศที่ทำหน้าที่เป็นดอกตัวผู้ มีลักษณะกลีบดอกแข็ง มีเกสรตัวผู้ 10 อัน เกสรตัวเมียขนาดเล็ก ดอกชนิดนี้ไม่มีการติดผล ดอกที่พร้อมจะนำไปผสม ได้กลีบดอกจะเป็นสีครีมทั้งหมด มีละอองเกสรติดอยู่ที่ปลายของก้านช่ของเกสรเป็นดอกที่บานแล้ว

2. ดอก elongata คือ ดอกสมบูรณ์เพศ (กระเทย) ที่ให้ผลยาว มีลักษณะรังไข่ขนาดยาว กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด มีเกสรตัวผู้ 10 อัน เรียงเป็น 2 วง เกิดบนขอบกลีบดอกด้านใน ดอกที่พร้อมจะผสมได้จะมีลักษณะสีขาวทั้งหมด หรือเป็นสีครีม ถ้าดอกชนิดที่ยังอ่อน กลีบดอกจะเป็นสีเขียวอ่อน ดอกที่พร้อมจะผสมจะเป็นดอกที่กำลังจะบาน คือ ก่อนบาน 1 วัน

วิธีผสมเกสร

1. ในระยะที่ปลายกลีบดอกของดอกสมบูรณ์เพศเริ่มแย้มออกแต่ยังไม่บาน ให้เด็ดดอกสมบูรณ์เพศที่ทำหน้าที่ดอกตัวผู้จากต้นเดียวกันหรือจากต้นสมบูรณ์เพศใกล้เคียงมา เพื่อเป็นแหล่งของละอองเกสรตัวผู้ โดยเด็ดกลีบดอกออกเหลือไว้เพียงช่ออับละอองเกสรตัวผู้ที่แก่เต็มที่ (เมื่อเคาะลงบนฝ่ามือจะเห็นเป็นละอองคล้ายแป้งสีเหลืองอ่อน)

2. ป้ายเบาๆ ลงบนยอดเกสรตัวเมียของดอกสมบูรณ์เพศ

3. เวลาในการช่วยผสมเกสร ควรเป็นช่วงเวลาเช้า ก่อนเวลา 10.00 น.

การทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์

1. ทำการเก็บผลผลิตเมื่อผลมะละกอปรากฏสีเหลือง 25-30% หรือมีสีเหลืองหนึ่งในสี่ของผล นำมาบ่มไว้ 2-3 วัน จนมะละกอสุกเต็มที่แล้วผ่าซีกเอาเมล็ดออก

2. นำเมล็ดที่ได้มาแช่ในน้ำสะอาดให้ท่วมเมล็ด หมักไว้ 1 คืน ไม่ควรหมักเมล็ดไว้นาน เพราะจะทำให้เมล็ดมีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ

3. ล้างเมล็ดโดยนำเมล็ดมาใส่ถาดที่มีรู หรือตาข่ายสีเขียว สวมถุงมือขยี้หรือใช้ยางบดเบาๆ เพื่อแยกเอาเยื่อหุ้มเมล็ดออก

4. นำเมล็ดที่แยกเชื้อหุ้มเมล็ดออกแล้วมาเทลงในน้ำ เลือกลงไว้เฉพาะเมล็ดดีที่จมน้ำ ทิ้งเมล็ดที่ลึบและที่ลอยน้ำไป

5. นำเมล็ดที่ดีซึ่งเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์และสะอาด ใส่ถาดหรือกระด้งไม้ไผ่นำไปผึ่งในที่ร่ม มีลมถ่ายเท ประมาณ 2-3 วัน เมล็ดจะแห้ง

6. ทำความสะอาดเมล็ด โดยนำเมล็ดที่แห้งดีแล้วมาร่อนเอาผงฝุ่น และสิ่งเจือปนอื่นๆ ออก

7. ตรวจสอบคุณภาพเมล็ด โดยการหาเปอร์เซ็นต์ความงอก และเปอร์เซ็นต์ความชื้น

วิธีการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์

เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์มะละกอในถุงพลาสติก เก็บในโรงเก็บปรับอากาศ โดยมีการปรับอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ให้เหมาะสม

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของผลงานวิจัย และการผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอพันธุ์แขกดำศรีสะเกษ และการนำไปใช้ประโยชน์

วิธีการประเมิน

1. ขอบเขตของการประเมิน จะประเมินผลงานวิจัยและการผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอพันธุ์แขกดำศรีสะเกษ และผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ของงานผลิตพันธุ์หลักมะละกอแขกดำศรีสะเกษ

2. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

2.1 วัดจากผลการผลิตและการนำไปใช้ประโยชน์ โดยการจำหน่าย แจกจ่าย และใช้ในงานวิจัย

2.2 วัดจากข้อมูลการเผยแพร่ผลงานและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้กับเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ผลการประเมิน

1. ผลการผลิตและการนำไปใช้ประโยชน์ โดยการจำหน่าย แจกจ่าย และใช้ในงานวิจัย

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ได้นำผลงานวิจัยด้านพันธุ์ที่ได้นี้ มาดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์หลักมะละกอแขกดำศรีสะเกษ เพื่อกระจายเมล็ดพันธุ์ที่ผลิต ให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในสังกัดกรมวิชาการเกษตร และการจำหน่าย แจกจ่ายให้กับเกษตรกร เอกชน หรือหน่วยงานราชการอื่นๆ ผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์งานผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแขกดำศรีสะเกษ ตั้งแต่ปี 2547-2550 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ของงานผลิตพันธุ์หลักมะละกอแขกดำศรีสะเกษ
ในปีงบประมาณ 2547-2550 ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

ปีงบประมาณ	แผนการผลิต (กก.)	จำหน่าย (กก.)	แจก (กก.)	จำนวน (ราย)
ปี 2547	50	39.925	1.60	46
ปี 2548	60	33.112	-	64
ปี 2549	30	38.165	0.80	99
ปี 2550	30	32.430	2.55	53
รวม	170	143.632	4.95	262

กรมวิชาการเกษตร โดยศูนย์วิจัยพืชสวนและศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต ที่อยู่ในสังกัด ได้ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์หลักมะละกอแขกดำศรีสะเกษ มีผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์งานผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแขกดำศรีสะเกษ ในแต่ละปี ตั้งแต่ ปี 2548 ถึง ปี 2550 แสดงตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์ของงานผลิตพันธุ์หลักมะละกอแขกดำศรีสะเกษ
ในปีงบประมาณ 2548-2550 ของศูนย์วิจัยพืชสวนและศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต

หน่วยงาน	ปี 2548 (กก.)			ปี 2549 (กก.)			ปี 2550 (กก.)			ปี 2551 (กก.)		
	แผน	ผล	การใช้ประโยชน์	แผน	ผล	การใช้ประโยชน์	แผน	ผล	การใช้ประโยชน์	แผน	ผล	การใช้ประโยชน์
ศวป.น่าน	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	0	0
ศวป.หนองคาย	20	18	0	0	0	3	0	0	4.9	10	0	0.3
ศวป.นครพนม	10	10	10.8	20	20	10	10	10	12	20	0	0
ศวป.อุดรธานี	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0
ศวส.ศรีสะเกษ	60	41.1	20.2	30	28	39.8	30	30	34.9	30	0	14.5
ศวป.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	0	0
ศวป.บุรีรัมย์	10	10	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2. ข้อมูลการเผยแพร่ผลงานและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้กับเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

1) ข่าวเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1. <http://gotoknow.org/blog/singkhon/155719>
2. <http://kkulib.kku.ac.th:81/search?/d%7B705%7D%7B720%7D%7B709%7D%7B720%7D%7B673%7D%7B717%7D+-D/d|c1d0c5d0a1cd+bed1b9b8d8eca2e1a1b4d3/-3%2C-1%2C0%2CB/frameset&FF=d|c1d0c5d0a1cd+bed1b9b8d8eca2e1a1b4d3&1%2C%2C2>
3. http://news.sanook.com/education/education_171585.php
4. http://production.doae.go.th/service/news/detail.php?news_id=116
5. http://production.doae.go.th/service/news/detail.php?news_id=116
6. http://siweb.dss.go.th/qa/search/search_description.asp?QA_ID=523
7. <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=pemiga&month=10-2007&group=4&date=28&gblog=5>
8. <http://www.co-opthai.com/home/count.asp?id=839&menu=article>
9. http://www.dailynews.co.th/web/html/popup_news/Default.aspx?Newsid=149541&NewsType=1&Template=1
10. <http://www.doa.go.th/th/ShowArticles.aspx?id=1491>
11. <http://www.doa.go.th/th/ShowForums.aspx?id=4826>
12. <http://www.doa.go.th/stat/newdata/m101.htm>
13. <http://www.geocities.com/sskhrc/papayakd.html>
14. <http://www.mythland.org/html/modules.php?name=News&file=article&sid=183>
15. <http://www.pantip.com/cafe/jatujak/topic/J6314447/J6314447.html>
16. http://www.phtnet.org/content.asp?mod=webboard&action=view&question_id=663
17. http://www.pumthai.com/news_activities_detail.php?id=138
18. http://www.rakbankerd.com/agriculture/in_agricultural/sub_agricultural_1.html?sub_id=2606&head=%CD%D2%AA%D5%BE%E0%A1%C9%B5%C3%A1%C3%E0%B4%E8%B9%E1%C5%D0%B9%E8%D2%CA%B9%E3%A8%E3%B9%C3%CD%BA%BB%D5+2548&click_center=1
19. <http://www.rakbankerd.com/agriculture/wb/show.php?Category=agriculture&No=686>
20. http://www.safetybio.agri.kps.ku.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=1275&Itemid=42
21. http://www.safetybio.com/oldnews/news/%E0%B8%A2%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%202546/News_DEC.html
22. <http://www.safetybio.com/oldnews/news/THAI/2547/September/06092004-1.htm>
23. http://www.sema.go.th/files/Content/Technic/k4/0005/bot_04-3.html
24. <http://www.thaigreenagro.com/aticle.aspx?id=1150>
25. http://www.uc.in.th/web/html/popup_news/Default.aspx?Newsid=149541&NewsType=1&Template=1
26. www.dekseed.com/main/search/search13/show.php?Category=search&No=154
27. www.doae.go.th/Newsday/2550/071224.pdf

หมายเหตุ : สืบค้น เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551.

2) ออกข่าวเผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์

1. สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. 2541. พืชสวนพันธุ์ดีและเทคโนโลยีที่เหมาะสม. โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีเดีย เพรส. หน้า 32 - 34.
2. อุทัย นพคุณวงศ์. 2541. มะละกอ. เกษตรใหม่สี่ส้านไทย. 14 : 29 - 36.
3. ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ. 2543.เอกสารประกอบการฝึกอบรม“หลักสูตรเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตมะละกอ” ณ โรงแรมเจริญธานีปรีณเซส จังหวัดขอนแก่น. 17 – 18 สิงหาคม 2543.
4. สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. 2546. พืชสวนพันธุ์ดีในรอบ 30 ปี. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. หน้า 37 – 38.
5. ทวีศักดิ์ ชัยเรืองยศ. 2549. มาโนช เขียวมา กับประสบการณ์ปลูกมะละกอแขกดำศรีสะเกษ นานกว่า 20 ปี. เทคโนโลยีชาวบ้าน. 392 : หน้า 14 - 16.
6. สมพงษ์ สุขเขตต์ อเนก บางท่า และจิรภา พุทธิวงศ์. 2550. โครงการนำร่องการปลูกมะละกอแขกดำศรีสะเกษแบบมีส่วนร่วมของประชาชน. ผลงานวิจัยที่ใช้ประโยชน์ได้ในพื้นที่เกษตรกรรมสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1-8 กรมวิชาการเกษตร. หน้า 141 – 150.
7. จิรภา พุทธิวงศ์. 2550. การพัฒนาพันธุ์มะละกอของศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ. แนวทางการลงทุนมะละกอเชิงธุรกิจ. สำนักพิมพ์ วายพี ศรีเอช. หน้า 46 – 49.
8. ทวีศักดิ์ ชัยเรืองยศ. 2550. ปลูกมะละกอแขกดำอย่างไร หลีกเลี่ยงปัญหาไวรัสจุดวงแหวน. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 24 ธันวาคม 2550 : หน้า 10.

3) การจัดแสดงนิทรรศการและนำเมล็ดพันธุ์ไปแสดงและจัดจำหน่าย

1. การจัดแสดงนิทรรศการและนำเมล็ดพันธุ์ไปแสดงและจัดจำหน่าย ในงานโครงการคาราวานแก้ไขปัญหาความยากจน ปี 2548 จำนวน 10 ครั้ง 588 ราย
2. การจัดแสดงนิทรรศการและนำเมล็ดพันธุ์ไปแสดงและจัดจำหน่าย ในงานโครงการคาราวานแก้ไขปัญหาความยากจน ปี 2549 จำนวน 11 ครั้ง 658 ราย
3. การจัดแสดงนิทรรศการและนำเมล็ดพันธุ์ไปแสดงและจัดจำหน่าย ในงานโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ ปี 2550 จำนวน 12 ครั้ง 553 ราย

4) แผ่นพับแจกแก่เกษตรกรและผู้สนใจ

ในการจัดแสดงนิทรรศการและนำเมล็ดพันธุ์ไปแสดงและจัดจำหน่าย ในงานโครงการคาราวานแก้ไขปัญหาความยากจน โครงการจังหวัดเคลื่อนที่ โครงการคลินิกเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารและโครงการต่างๆ จะมีการแจกเอกสารแผ่นพับแก่เกษตรกรและผู้สนใจทุกครั้ง

สรุปผลการทดลอง

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 จังหวัดอุบลราชธานี ได้นำผลงานวิจัยด้านพันธุ์ที่ได้นี้ มาดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์หลักมะละกอแขกดำศรีสะเกษ และได้กระจายเมล็ดพันธุ์ที่ผลิต ให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในสังกัด สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตต่างๆ และการจำหน่าย แจกให้กับเกษตรกร เอกชน หรือหน่วยงานราชการอื่นๆ มีผลการดำเนินงานและการใช้ประโยชน์งานผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแขกดำศรีสะเกษ ในแต่ละปี ตั้งแต่ ปี 2547 ถึง ปี 2550 มีแผนการผลิตรวมทั้งหมด 170 กก. จำหน่ายเป็นจำนวน 143.632 กก. แจกแจกเป็นจำนวน 4.95 กก. โดยมีเกษตรกรและหน่วยงานอื่นๆ รับบริการ จำนวน 262 คน ได้มีการเผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับพันธุ์มะละกอแขกดำศรีสะเกษ หลากรูปแบบ เช่น การเสนอผลงานวิจัย การออกข่าวเผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดแสดงนิทรรศการ การเผยแพร่ทางวิทยุ การเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การแจกเอกสารแผ่นพับ และอื่นๆ โดยนักวิชาการเกษตรที่อยู่ในสังกัดศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ หรือหน่วยงานอื่นในกรมวิชาการเกษตร และผู้สื่อข่าวด้านการเกษตรของหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่างๆ นอกจากนี้ กรมวิชาการเกษตร ได้ปฏิบัติงานร่วมกับประชาชนในโครงการนำร่องมะละกอแขกดำศรีสะเกษแบบมีส่วนร่วมกับประชาชน มีเกษตรกรใกล้เคียงพื้นที่ดำเนินการ ให้ความสนใจในการดำเนินงานโครงการฯ ซึ่งคณะทำงานฯ มีมติให้ขยายผลและต่อโครงการฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ.2551 โดยมีเป้าหมายที่จะตรวจวิเคราะห์มะละกอในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ มีการขยายผลโครงการ โดยเลือกจังหวัดชัยภูมิ บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3 และเลือกจังหวัดนครราชสีมา บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4

ภาคผนวก

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ	งานวิจัย	งานผลิตพันธุ์	โครงการฝึกอบรม	โครงการพิเศษ	หน่วยงานภายในกรม
--------------------------	----------	---------------	----------------	--------------	------------------

มะละกอแขกดำศรีสะเกษ

- ผลผลิตเฉลี่ย 52 กก./ต้น/ปี
- น้ำหนักผล 1.3 กก.
- เนื้อหนา ช่องว่างผลแคบ
- ผลดิบกรอบ เนื้อหนา
- ผลสุกเนื้อสีแดง ความหวาน 13%
- เหมาะสำหรับบริโภคสุกและบรรจุกระป๋อง

มะละกอพันธุ์แขกดำ เป็นพันธุ์มะละกอที่ปลูกแพร่หลายในประเทศไทย คนไทยคุ้นเคยและนิยมรับประทานทั้งผลดิบและสุก เป็นพันธุ์ที่มีทั้งต้นเพศผู้ (มีดอกตัวผู้) ต้นเพศเมีย (ให้ผลกลม) และต้นสมบูรณ์เพศ หรือต้นกระเทย (ให้ผลเรียวยาวทรงกระบอก) ผลดิบมีเนื้อแน่นกรอบ ผลสุกมีเนื้อสีแดงอมส้ม อย่างไรก็ตามมะละกอแขกดำมีความอ่อนแอต่อโรคจุดวงแหวนมากที่สุด

ภาพที่ 1 ขำวเผยแพร่งทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สืบค้นจาก http://www.geocities.com/sakon_nakhon/kaekdamsiket.html

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

“มะละกอแขกดำศรีสะเกษ” ให้ผลผลิตต้นละ 50 กิโลกรัมต่อปี

ผู้เขียน : ตรีศักดิ์ ชัยเรืองยศ

ความนิยมในการบริโภคมะละกอของคนไทยจะคุ้นเคยกับมะละกอสายพันธุ์แขกดำ แต่มีรายงานผลผลิตมะละกอแขกดำสายพันธุ์ต่าง ๆ ที่ปลูกอยู่ในบ้านเราในขณะนี้กลับพบว่าได้ผลผลิตเฉลี่ยเพียง 6-12 กิโลกรัมต่อต้นต่อปีเท่านั้น หลังจากที ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ได้คัดเลือกสายพันธุ์มะละกอแขกดำจนได้สายพันธุ์มะละกอที่ให้ผลผลิตดีและติดผลเร็วและได้ตั้งชื่อว่า “แขกดำศรีสะเกษ” เมื่อนำมะละกอสายพันธุ์นี้มาปลูกและมีการบำรุงรักษาที่ดีประมาณจะให้ผลผลิตได้ถึง 50 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี

มะละกอแขกดำศรีสะเกษจะเริ่มออกดอกประมาณ 130 วัน หลังจากลงหลุมปลูกและเริ่มติดผลแรกเมื่อต้นมีความสูงประมาณ 1 เมตรครึ่งเท่านั้น เก็บเกี่ยวผลดิบเพื่อใช้บริโภคเป็นส้มตำเมื่อผลมีอายุได้ 3-4 เดือนหลังจากดอกบานและเก็บเพื่อบริโภคเป็นมะละกอสุกเมื่อผลมีอายุได้ 5-6 เดือน เมื่อผ่าดูลักษณะภายในของผลสุกเนื้อจะมีสีแดงอมส้ม มีความหนาของเนื้อ 2.5 เซนติเมตร และมีความหวานเฉลี่ย 10-13% บริโภค ความจริงแล้วมะละกอจัดเป็นไม้ผลอีกชนิดหนึ่งที่ปลูกได้ในดินแทบทุกชนิด แต่สภาพดินที่เหมาะสมควรจะเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนปนดินเหนียว ถ้าเป็นไปได้น้ำดินควรจะมีค่า pH ไม่ต่ำกว่า 1 เมตร และมีสภาพการระบายน้ำที่ดี ข้อควรระวังเป็นพิเศษคือมะละกอไม่ชอบสภาพน้ำขังแฉะจะทำให้โคนเน่าและต้นตายในที่สุด ควรหลีกเลี่ยงการปลูกมะละกอในสภาพพื้นที่ที่มีลมแรง เนื่องจากต้นมะละกอจัดเป็นไม้ผลประเภททอมน้ำ เนื้อเยื่ออ่อนเปราะและหักง่าย ดังนั้น ในการปลูกมะละกอในเชิงพาณิชย์ควรระวังปลูกไม้กันลม

ปัญหาที่สำคัญของการปลูกมะละกอของเกษตรกรไทยมีอยู่ 2 ประการ, อันดับแรกคือเรื่องคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ที่ยังพบว่าเมล็ดมะละกอ ที่มีวางขายในท้องตลาดมีเปอร์เซ็นต์การงอกต่ำมาก จะต้องยอมรับว่าเมล็ดมะละกอแขกดำศรีสะเกษที่ผลิตโดยหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรนั้นมีเปอร์เซ็นต์การงอกไม่ต่ำกว่า 85% ปัญหาที่สำคัญยิ่งคือ “โรคไวรัสจุดวงแหวน” ประเทศไทยพบรายงานโรคนี้พบครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2518 ในพื้นที่ปลูกมะละกอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาถึงทุกวันนี้พบการระบาดของโรคนี้ทั่วทุกพื้นที่ในประเทศไทย ทางกรมวิชาการเกษตรจึงได้มีคำแนะนำในการปลูกมะละกอแขกดำศรีสะเกษ เพื่อลดปัญหาโรคไวรัสจุดวงแหวนจะต้องเน้นถึงความสมบูรณ์และแข็งแรงของต้นเป็นหลัก, ปลูกมะละกอในระบบการปลูกพืชหมุนเวียน และในการปลูกมะละกอแต่ละรุ่นให้เก็บผลผลิตเพียง 2 คอเท่านั้น หลังจากนั้นให้โค่นต้นทิ้ง ในพื้นที่เขตชลประทานหรือพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ แนะนำให้ปลูกมะละกอในช่วงปลายฤดูฝน-ฤดูหนาว คือ ปลูกระหว่างเดือนพฤศจิกายน-มกราคม ต้นมะละกอจะติดผลในช่วงฤดูร้อนถึงฤดูฝน ณ เวลานั้นถึงจะพบการระบาดของโรคไวรัสจุดวงแหวน ต้นมะละกอที่ปลูกไปสามารถให้ผลผลิตได้บ้างแล้ว

ภาพที่ 2 ขำวเผยแพร่งทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สืบค้นจาก <http://www.co-opthai.com/home/count.asp?id=839&menu=article>

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

เทลิทิวส์

วันพุธที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เวลา 18:20 น.

ค้น

• เกี่ยวกับเดลินิวส์ • ติดต่อ • กลับหน้าแรก

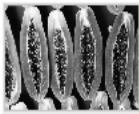
เกษตร

วันที่ 24 ธันวาคม 2550 เวลา 00:01 น. | จำนวนผู้อ่าน 3390 คน ผู้โหวต 1 คน

คะแนนข่าว ★★★★★

ขนาดตัวอักษร ก ก ก

ปลูกมะละกอแชกดำอย่างไร? หลีกเลี่ยงปัญหาโรคไวรัสจุดวงแหวน

ดร.วิไล ปราสาทศรี ผู้อำนวยการศูนย์บริการ วิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต ขอนแก่น กรมวิชาการเกษตร ได้กล่าวถึงรายงานการสำรวจพื้นที่การปลูกมะละกอในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2545 มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 150,000 ไร่ และปี พ.ศ. 2549 พื้นที่ปลูกมะละกอลดลงเหลือเพียง 55,000 ไร่เท่านั้น ในขณะที่การบริโภคของไทยภายในประเทศกลับเพิ่มขึ้น เมื่อพื้นที่ปลูกมะละกอลดลง อาจส่งผลให้เกิดการขาดแคลนมะละกอได้ในอนาคตและสุดท้ายอาจจะต้องนำเข้ามะละกอจากต่างประเทศ

สาเหตุสำคัญที่ทำให้พื้นที่การปลูกมะละกอลดลง ดร.วิไล บอกว่าเกิดจากการระบาดของโรคจุดวงแหวนที่เกิดจากเชื้อไวรัส PRVS ทำให้ต้นมะละกอมีอาการใบเหลืองต่าง มีจุดวงแหวนที่ผลและหยุดการเจริญเติบโต ผลผลิตลดลงจนไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ และวิธีการแก้ปัญหาโรคจุดวงแหวนแบบยั่งยืนในขณะนี้จะต้องพัฒนาพันธุ์มะละกอที่ต้านทานการเกิดโรคนี้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความจริงการพัฒนาพันธุ์มะละกอต้านทานการเกิดโรคนี้อยู่ในประเทศไทยประสบผลสำเร็จก่อนใครในเอเชียด้วยซ้ำไป นำเสียดายที่งานวิจัยได้หยุดชะงักลงเนื่องจากมีบางหน่วยงานไม่เห็นด้วยกลัวว่าอาจจะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมได้ในอนาคต แต่สภาพความเป็นจริง คนไทยโดยเฉพาะคนอีสานยังต้อง บริโภคส้มตำด้วยการใช้มะละกอดิบเป็นหลักจะหาพืชหรือผลไม้อื่นมาทดแทนไม่ได้ ดังนั้นเกษตรกรไทยจะต้องปลูกมะละกอแชกดำศรีสะเกษ ซึ่งเป็นสายพันธุ์ของไทยที่เหมาะสมทั้งบริโภคดิบ (ทำส้มตำ) และสุก และจัดเป็นพันธุ์มะละกอที่ดีที่สุดพันธุ์หนึ่งของไทยที่ปรับปรุงพันธุ์โดยศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ

ดังนั้นเทคนิคและวิธีการปลูกมะละกอแชกดำศรีสะเกษเพื่อลดปัญหาการเกิดโรคไวรัสจุดวงแหวนจะต้องเน้นถึงความสมบูรณ์และแข็งแรงเป็นหลัก เกษตรกรไม่ควรปลูกมะละกอซ้ำที่เดิมทางกรมวิชาการเกษตรแนะนำให้ปลูกมะละกอแชกดำในระบบการปลูกพืชหมุนเวียนและปลูกหลายรุ่น เช่น ถ้าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมะละกอจำนวน 4 ไร่ ให้ทยอยปลูกทีละไร่และในการปลูกมะละกอในแต่ละรุ่นนั้นให้เก็บเกี่ยวผลผลิตเพียง 2 ครั้งเท่านั้น (ให้ต้นมะละกอติดผลเพียง 2 รุ่นเท่านั้น) ถึงแม้ว่าจะมีโรคจุดวงแหวนเข้าระบาดบ้างก็ยังให้ผลผลิตได้ หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตครบ 2 รุ่นให้โค่นต้นมะละกอทิ้งทันทีและปลูกข้าวเขียวทดแทน ดร.วิไลยัง แนะนำช่วงเวลาที่เหมาะสมของการปลูกมะละกอว่า สำหรับพื้นที่ที่มีระบบน้ำที่ดีหรืออยู่ในเขตชลประทาน ควรจะเริ่มต้นเพาะเมล็ดมะละกอแชกดำศรีสะเกษในช่วงเดือนธันวาคม เมื่อต้นกล้ามีอายุได้ประมาณ 45 วัน ให้นำไปปลูกในช่วงเดือนมกราคม ดูแลรักษาต้นให้แข็งแรงและสมบูรณ์มะละกอจะเลี้ยงผลในช่วงฤดูฝนพอดี เมื่อปฏิบัติได้เช่นนี้จะช่วยลดปัญหาโรคไวรัสจุดวงแหวนลงได้แต่ไม่ยั่งยืน.

ภาพที่ 3 ข้าวผสมแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สืบค้นจาก http://www.dailynews.co.th/web/html/popup_news/Default.aspx?Newsid=149541

&NewsType=1&Template=1

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551

ทิศทางเกษตร :

ปลุกมะละกอแชกดำที่คัดเลือกสายพันธุ์โดยกรมวิชาการเกษตร

ในขณะที่มีองค์กรภาคเอกชนบางหน่วยงานเริ่มต่อต้านการพัฒนาการปลูกมะละกอ GMOs ในประเทศไทย คนไทยยังต้องบริโภคมะละกอเป็นอาหารหลักกันต่อไป โดยเฉพาะคนอีสาน เกษตรกรที่ปลูกมะละกอต่างก็ทราบดีว่าปัญหาหลักของการปลูกมะละกออยู่ที่โรคไวรัสจุดวงแหวน เมื่อต้นมะละกอเป็นโรคนี้ไม่มีทางรักษาให้ได้ ถ้าไม่ใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบถอนรากถอนโคน กลุ่มที่ต่อต้านช่วยค้นหาวิธีการแก้ปัญหาให้ด้วย

ไม่ใช่บอกให้คนอีสานเลิกกินมะละกอและหันไปบริโภคผลไม้ชนิดอื่นแทนเพราะหาวิธีการแก้ปัญหาไม่ได้

จะต้องยอมรับว่ากรมวิชาการเกษตร ยังเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาพันธุ์ไม้ผลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้ขยายพื้นที่ปลูก นอกจากงานวิจัยมะละกอ GMOs เพื่อแก้ปัญหาโรคใบจุดวงแหวนแบบ ถอนรากถอนโคนแล้ว ยังมีการคัดเลือกสายพันธุ์มะละกอสายพันธุ์อื่น ๆ ให้มีสายพันธุ์ที่ดีและเป็นที่ต้องการของตลาด อย่างกรณีของมะละกอแชกดำศรีสะเกษ ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษได้เริ่มต้นจากการรวบรวมพันธุ์มะละกอแชกดำจากแหล่งปลูกที่สำคัญจาก จ.ราชบุรี และ จ.นครราชสีมา ได้นำเมล็ดพันธุ์มาปลูกในระหว่างปี พ.ศ. 2527-2533 เพื่อศึกษาและคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีผลผลิตสูงและคุณภาพดีโดยวิธี pure line selection จนถึงปีที่ 4 ได้สายพันธุ์มะละกอแชกดำศรีสะเกษที่มีลักษณะดีเด่นคือ เป็นพันธุ์ที่เหมาะสมต่อการบริโภคทั้งสุกและดิบ ผลดิบเหมาะทำเป็นส้มตำ ผลสุกขายเพื่อการบริโภคสดและยังส่ง เข้าโรงงานแปรรูปเป็นฟรุตสลัดได้ เกษตรกรที่ปลูกมะละกอสายพันธุ์นี้ดูแลรักษาที่ดีพอประมาณจะได้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 50 กิโลกรัมต่อต้นและมีน้ำหนักผลเฉลี่ย 1.28 กิโลกรัมต่อผล เมื่อผลสุกผ่าดูลักษณะภายในจะมีเนื้อสีแดงส้ม มีความหนาของเนื้อ 2.5 เซนติเมตร มีความหวานเฉลี่ย 10-13 เปอร์เซ็นต์บริกซ์ ค่าแนะนำที่สำคัญในการปลูกมะละกอก็คือ ควรเลือกปลูกในพื้นที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง พื้นที่ 1 ไร่ ปลูกได้ 400 ต้น โดยใช้ระยะปลูก 2 คูณ 2 เมตร หรือจะปลูกแซมใช้เป็นไม้บังเงาในการปลูกไม้ผลชนิดอื่นก็ได้ ในเรื่องของ การบำรุงรักษาและการป้องกันและกำจัดแมลง ควรจะเลือกใช้สารฆ่าแมลงที่มีความปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมและเลือกยาเย็นชนิดพ่น ไม่ควรเลือกสารฆ่าแมลงที่มีส่วนผสมของน้ำมัน

สิ่งที่ต้องยอมรับอีกประการหนึ่งในเรื่องของ การผลิต เมล็ดพันธุ์มะละกอ ที่พบปัญหาอยู่ตลอดมาก็คือเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ซื้อเมล็ดพันธุ์จากท้องตลาดไปปลูก ส่วนใหญ่นำเมล็ดไปเพาะแล้วไม่งอกเนื่องจากเมล็ดตายไปแล้ว แต่ถ้าเป็น เมล็ดที่ผลิตโดยทางหน่วยงานราชการส่วนใหญ่จะได้ เมล็ดที่มีคุณภาพดีและมีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูงมากคือ ความงอกไม่น้อยกว่า 85% อย่างไม่ก็ตามถ้าได้เมล็ด มาแล้วควรจะนำมาเพาะและปลูกทันที ถ้าจะรอเวลาควรเก็บไว้ให้มิดชิดในตู้เย็นช่องผัก

มะละกอยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อคนไทย การพัฒนาหรือสร้างสายพันธุ์มะละกอเพื่อให้มีความต้านทานต่อโรคไวรัสจุดวงแหวนด้วยวิธีการใดก็ตามจะต้องมีการดำเนินงานต่อไป มะละกอแชกดำศรีสะเกษไม่ใช่มะละกอ GMOs

ทวีศักดิ์ ชัยเรืองยศ

ปรับปรุงเมื่อวันศุกร์ที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2547 เวลา : 10.05 น.

ภาพที่ 4 ข่าวยุทธพร่างสู่อิเลททรอนิกส์

สืบค้นจาก <http://www.safetybio.com/oldnews/news/THAI/2547/September/06092004-1.htm>

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551.

ผลการศึกษา | ธรรมชาติแห่งชีวิต | พันธุ์มะละกอ | สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว | ปัจจัยทางกายภาพ | เมล่อนอาหาร | การผลิตปาเป

พันธุ์มะละกอ

มะละกอพันธุ์เขกตำศรีสะเกษ

ประวัติ

ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ (สถานีวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร, 2540 : 21-23) ได้รวบรวมพันธุ์มะละกอเขกตำจากจังหวัดราชบุรี และนครราชสีมา โดยนำเมล็ดพันธุ์มาปลูกในระหว่างปี.ศ. 2527-2533 เพื่อศึกษาและคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีผลผลิตสูงและคุณภาพดี โดยวิธี pure line selection และได้กำหนดมาตรฐานการคัดเลือกพันธุ์ไว้ดังนี้

1. รูปร่างผลกลมยาว ไม่บิดเบี้ยว
2. ผลดิบสีเขียวเข้ม ผิวเรียบ ไม่มีร่องรอยการเข้าทำลายของโรคแมลง
3. ช่องว่างภายในผลแคบน้อยกว่า 20 % โดยปริมาตร
4. ความหนาเนื้อมากกว่า 2 เซนติเมตร
5. เมื่อสุกเนื้อในสีแดงอมส้ม รสหวาน soluble solid มากกว่า 12 %

จากการศึกษาและคัดเลือกพันธุ์มะละกอ จนถึงช่วงที่ 4 ในปี.ศ. 2533 ซึ่งได้สายพันธุ์ที่มีลักษณะดีจำนวน 7 สายพันธุ์ จึงได้ทำการสร้างสวนผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอสายพันธุ์คัดเลือก ในขณะเดียวกันได้คัดเลือกพันธุ์ไว้เป็นแม่พันธุ์ในช่วงที่ 5 โดยวิธี mass selection ด้วย นอกจากนี้ได้ศึกษาปฏิกิริยาต่อโรค จุลวงแหวน และทดสอบผลผลิต และคุณภาพของมะละกอเขกตำสายพันธุ์คัดเลือก

ลักษณะเด่น

สำคัญคือ ให้ผลผลิต ติดผลไว ผลผลิตเฉลี่ย 52.2 กิโลกรัม/ต้น/ปี (ปีที่ 1) สูงกว่าค่าเฉลี่ยผลผลิตของมะละกอเขกตำทั่วไป (แปลงศึกษาและรวบรวมพันธุ์) มะละกอเขกตำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และของทั้งประเทศของกรมส่งเสริมการเกษตร (2531-2533) คือ 6.2, 8.9 และ 12.1 กิโลกรัม/ต้น/ปี ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีความบริสุทธิ์ของสายพันธุ์สูงกว่าพันธุ์เขกตำพื้นเมืองทั่วไป

ลักษณะประจำพันธุ์

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

1. ลำต้นเตี้ย
2. ใบมีสีเขียวเข้ม (5 GY-3/4) มีเส้นใบ 11 แฉก (Straight)
3. ผลมีลักษณะกลมยาว ส่วนโคนของผลเล็กกว่าปลายผลเล็กน้อย (lengthened-cylindrical) ส่วนหัวผลกว้างเฉลี่ย 7.9 เซนติเมตร ส่วนท้ายผลกว้างเฉลี่ย 8.8 เซนติเมตรและผลยาวเฉลี่ย 29.2 เซนติเมตร

ลักษณะทางการเกษตร

1. เริ่มออกดอกเมื่อ 130 วันหลังปลูก โดยมีความสูงเมื่อดอกแรกบาน 139 เซนติเมตร ความสูงเฉลี่ยเมื่อเริ่มติดผลแรก 150 เซนติเมตร เก็บเกี่ยวผลดิบเมื่ออายุประมาณ 3-4 เดือน หลังดอกบาน และผลสุกเมื่อ 5-6 เดือนหลังดอกบาน
2. ผลผลิตเฉลี่ย 52.2 กิโลกรัม/ต้น/ปี (ปีที่ 1) น้ำหนักผลเฉลี่ย 1.28 กิโลกรัม ช่องว่างภายในผลแคบ คือ 14.8% โดยปริมาตร
3. ผลดิบมีผิวสีเขียวเข้ม (7.5 GY-4/4) ผลสุกมีผิวสีส้ม (5 YR-6/10) ยาวเฉลี่ย 29.2 เซนติเมตร ผลสุกมีเนื้อสีแดงเข้ม (10 R-6/10) เนื้อแน่นละเอียด หนา 2.6 เซนติเมตรรสชาติหวาน มีปริมาณ soluble solid 13.5 %
4. ในระยะกล้า มะละกอเขกตำศรีสะเกษ ทนทานต่อโรคใบจุดวงแหวนได้ดีปานกลาง (หลังปลูกเชื้อแล้วมีต้นที่ไม่เป็นโรค 46 %) เมื่อนำต้นกล้าที่ไม่เป็นโรคไปปลูกในแปลงมะละกอเหล่านี้จะเริ่มแสดงอาการของโรครุนแรงขึ้นเมื่อมะละกอให้ผลผลิตแล้ว 2-3 เดือน โดยเฉพาะช่วงเข้าฤดูหนาวติดต่อกับฤดูแล้ง

ภาพที่ 5 ข่าวย่อยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สืบค้นจาก http://www.sema.go.th/files/Content/Technic/k4/0005/bot_04-3.html

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551.